

Leitsene juuli lennutas autosid

■ Soojuselt mahtus heinakuu sajandi esikümnesse

MARGUS TAAL

Rahvast huvitavad rekordid. Sellepärast loetakse hoolsalt, mitu kümnendikku kraadi jäi puudu päeva rekordist, mitme võrra sai 130 aasta vanust näitajat parandatud. Kuigi sadakond aastat tagasi erinesid ilma-möötmise tingimused suuressti praegustest.

Rekord löödi mullu

Tänavune heinakuu andis oma panuse mõnegi päeva kuuma-rekordi parandamiseks. Sub-troopiliselt palav oli kuu lõpu-päev: Valgas mõõdeti varjus 31,9°, suvepealinnas 31,6°, Tartus pool kraadi vähem.

Siiski jäi kogu juuli soojus kõvasti alla aastatagusele rekordile. Tartu ilmajaamas arvatud õhutemperatuuri keskmine (19,6°) mahtus küll sajandi esikümnesse, kuid 2001. a. juulist jäi ta 1,4 kraadi võrra maha.

Palavaim paik oli suve keskel Pärnu (20,0°), jahedaim Kuusiku (18,5°). Ka kogu Eesti keskmiseks juuli õhutemperatuuriks arvutati meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis kõrge 19,1°.

Põuase suve kohta tuli üpris palju sademeid: Eesti keskmiseks leiti normist vaid veidi väiksem 71 mm. Rohket vihma sai Türi (130 mm), Pärnu ja Kuusiku kant, kuivale kippusid jääma Tartu (25 mm), Jõhvi ja Valga.

Puhkajad ei tohtinud sugugi nuriseda, sest päikest võisid nad näha ligi viiendiku võrra kauem kui harilikus juulis. Ka ultraviolettkiirguse eest tuli inimesi pigem hoiatada – pea kõigil päevadel oli UV indeks üle 6, mitmel koguni üle 7, mis on meie laiuuse kohta kõrge näitaja.

Südasuvel Loksa rannas

Suppsoojad järved ning melahed ei pakkunud jahedust otsijaile erilist karastust.

Peale põua tegid Eesti majandusele suuremat peavalu paar tugevat tormi, eriti 4.–5. juuli oma, mis laastas nii metsades kui linnades. Tromb lõhkus Keilas kiriku katuse ja lennutas autosid. Nagu mujal maailmas.

Saksamaal tappis orkaan seitse inimest, sama tegi palavus Hiinas, USAs, Moskvast, ning –18° pakane Peruu. Viimaste aastate tugevaim üleujutus sundis seitset miljonit inimest lahkuma kodudest Indias, Nepalis ja Bangladeshis. Hukkunud loendati seal vähemalt 367.

Kui Atlandil näib orkaane tänava vähevõitu olevat, siis Vaiksel ookeanil on nad palju pahandust teinud. Guami saa-

rel lükati taifuun Chataani tõtu edasi isegi USA 4. juuli pidustused. Tuulejumala Fengsheni nimeline supertaifuun tõstis 78 m/s puhuva tuule mõjul ookeanil üle 10 meetri kõrgusi laineid, hirmutades Jaapani elanikke.

Texase osariiki kannatas tugevasti sajandi ühe suurema üleujutuse tõttu: ööpäevaga sadas San Antonios 233 mm vihma.

Naaberosariikides ähvardasid konditsioneerid nassu minna liigse energiatarbimise tõttu – palavus kombineerus kõrge õhuniiskusega. Need elupaastvad paraadid leiutati USAs just sada aastat tagasi.

Venezias hakkavad uputus-sagenema, varsti saavad turistid sõita gondleis juba Markuse väljakut mööda.

Saja aasta eest oli juuli Tartus kogu 136aastase vaatlusperioodi külmim (14,5°). Õhutemperatuur kõikus 22,5 ja 5,5 kraadi vahel, seega ei nähtud kuu jooksul ühtki tõelist suvepäeva! Kahekümne sajupäevaga kogunes 91 mm vihmavett.

Kirjasaatjad ilmast

Postimehe kirjasaatjad kaebasid:

Rakverest. Heinategu sünnitab põllumeestele tuska: ühtelugu on vihmased ilmad, nii et terve nädala päale üks ehk kaks vähegi ilusat ilma on. Sarnane ilm aga ei edenda heinategu.

Helimest. Jaanipäeval oli ilmake nagu Võru velle vammus. Kui harilikult annab meile vihma edel, siis tänava tuleb seda

igast taeva kaarest. Vihm, vilud ilmad, külmad marutuuled on siinsete põllumeeste lootused looja saatnud. Odra oras on kolletamas, kaer kõrbenud punane. Ainult rohi lokkab jõudsasti. Ka rukki on kehv kevade kõhnapoolseks pigistanud.

Muhumaalt. Alatine vihm takistab heinatööd. Viljast ei maksa palju rääkida, need on külma ja vilu tõttu kiratsema lõõnud.

Karksis. Sadas rahet, mille terad olid kui muna suurused. Kapsaste juurte külge tekki-sivad röövikud. Kuiva ja sooja igatsetakse niihästi linnas kui maal suure igatsusega.

Itaaliast. Venedigu linnas kukkus äkiselt Marko platsil torn kokku.

AIN KALLIS